

СРПСКИ НАРОД

СЕЉАШТВО И РЕАЛИЗАМ У НАЦИОНАЛНОЈ ПОЛИТИЦИ ГЕНЕРАЛА НЕДИЋА

Иако по позиву војник, који се целог века није бавио политиком, јенерал Недић од првог дана своје владавине па до данас показује такво разумевање и такав интерес за улогу српског сељаштва, како у прошлости, тако и у изграђивању Нове Србије, да он у том погледу претставља јединствен пример у нашој политичкој историји. „Било је политичара и државника у Србији који су подали од сељачких програма, али су их брзо напуштали, тако да се њихова политика сводила на демагогију и борбу за власт путем сељаштва.“

Ниједан од тих политичара није искрено на основу градитељске и високо националне улоге сељаштва у његовој прошлости, на основу његовог рада, у данашњици затражио прво место за српског сељака у друштву и држави. Нико није умео са толико љубави да говори о земљи и о сељаку, који су основа наше историје и нашег живота и наша нада за будућност. Нико није зашигло три године повукao тако дубоку бразду у националној српској политици, постављајући је на сељачке основе.

Генерал Недић је за то време извршио највећи преокрет у нашем политичком и државном животу, упутивши све активности у смислу подизања и изграђивања села. Као што је требало он је нашу финансиску, економску и уопште целокупну политику усменио у правцу села, поуздано од чињенице да сељаштво претставља најмногобројнији сталеж у земљи, најзначајнији по својим заслугама у прошлости, од пресудне улоге у економској производњи земље и од највећег значаја као извор свију културних и духовних вредности.

Нико није јасније и тачније поставио основни проблем наше земље, подизање и унапређење села без чега нема среће и благостања у Србији.

Нико није исто тако отвореније осудио добрым делом негативну улогу једног дела чаршије и интелигенције, као и партиских политичара, који су деценијама остављали село препуштено самим себи, да грца у мраку и блату, да живи у беди и незнану. Нико није умео као јенерал Недић да разговара са српским сељаком о његовим потребама и о његовим тежњама и нико није и поред неповољних прилика више урадио за српско село него јенерал Недић, који се показао као најоданији и највреднији син српског села, који је потекао из њега али га није заборавио.

Ако није све постигао што је замислио и што је намеравао, он је поред оствареног, поставио проблеме села и добро је припремио терен за њихово решење, које ће неизбежно доћи кад буду остварени услови за то.

Априлска катастрофа била је велика несрећа за српски народ, али као свака несрећа она има и својих добрих страна. Она нам је открила због чега смо били тако слаби, да смо се скрхали под првим ударима.

Данас је јасно свима да у дубље узроке нашег слома спада

неприродно и нездраво постављена наша национална заједница, у којој је сељаштво било на последњем месту, а други малобројни, готово површински редови били су на врху, не да врше своју дужност, него да паразит-

ски и експлоататорски извлаче користи само за себе из друштве не заједнице. Да би се избегло понављање националних катастрофа, јенерал Недић полази из дубине и нову српску државу хоће да постави на једино здраве и

солидне сељачке темеље, који могу да издрже сваку буру, а не да попуштају и најмањем ветру. Ова политика јенерала Недића види се не само из његових речи које је он упућивао сељацима, него из свију поступака

његове државне политике која је у току ове три године имала као главно мерило, потребе српског сељаштва, као најмногобројнијег и најпродуктивнијег сталежа и најзаслужнијег у националном и културном погледу.

Али јенерал Недић није само узео за основу своје политike интерес српског сељаштва, него је мисао и искуство српског сељачког народа дошло до најпунијег израза у целом његовом вођењу народне и државне политике. Нијака једна политика у нашој земљи није била више у складу са најбитнијим схватањима нашег сељачког народа и није се руководила правилима и законима, који простиру из целокупног његовог моралног и духовног става.

Он је знао да српски народ није био само храбар, који зна са-мо да лије крв, већ да је умео, кад је то ситуација захтевала да буде разуман и да мудрошћу чува себе у сплету интереса и утицаја. То је народ, који је створио пословицу: »Снага кладе ваља, а ум царује.«

У току историје српског сељачког народа као да су се смењивали периоди хероизма са раздобљем мудростi. После неуспешног херојског подвига великог Карађорђа на позорници српске историје долази не мање велики Кнез Милош, који мудрошћу спасава српски народ да не пропадне услед своје силовите, јунаке крви, да не гине улудо, јер у том моменту и највећа жртва не би могла изменити стање ствари.

И јенерал Недић у својим поступцима и вођењем политике за ове три године дана настаља традицију Милошевске сељачке политike, па је и он био готов на све жртве и на све уступке, на све повреде личног и националног самљубља. Готов је био да се савије пред сваком силом, да преклиње за сваку српску главу да би их што више спасао, да бисмо у што већем броју преживели ову страховиту олују и да бисмо обезбедили српском народу његов биолошки опстанак.

Али има и једна разлика између ова два српска великане. Док Кнез Милош ради тако често са задњом намером да лукавошћу и подвалом изигра Турске, дотле јенерал Недић јесте пример лојалности и витештва, човек коме је светиња дата реч. Он није опортуниста као Кнез Милош, већ води једну политику из убеђења, јер дубоко верује, поштено и искрено пред Богом и пред својом савешћу да

само она у датом моменту одговара стварним интересима српског народа и може да га сачува од нових несрећа и нове катастрофе.

Као што смо рекли у томе је и разлика између реалистичке политике јенерала Недића и опортунистичке политике Кнеза Милоша, али и један и други имају заједничко то што умеју да виде стварност и чињенице и да се према њима управљају.

(Наставак на 2-ој страни)

СМЕНА БОСФОРСКОГ СТРАЖАРА

Турска није обавила добар посао. Позната дипломатска турска мудрост омашила је овог пута. Сараџоглу је подбацио у својим гредвићањима и дао се заплашти од стране Вишњинског претњача. Енглеске је са своје стране извршила диктат црвене Москве и легла као кукавица на туђе јаје. Сада би требао да се направи биланс тзвог рада, како би се утврдило, ко је шта добио а ко изгубио. То је лако учинити ако се баци сајама летимичан поглед у прошлост и подвуче огорчена борба за читава два столећа, између Енглеске с једне и Русије, с друге стране о поседу на Босфору и Дарданелама.

Енглеска је била сигурна на свом путу кроз Средоземно море све дотле, док је на обалама Дарданела стајао турски стражар. За Русију, напротив, Дарданели у рукама Турске представљали су увек политику »затворених врата, то веично ривалство о поседу на Босфору изазвало је многообрође дипломатске трзавице и неколико ратова између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија искористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија искористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија искористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобилисала са своје стране за борбу противу Русије. Промена режима у Русији није ништа ублажила ове оштрине, као што то данас видимо, јер је Совјетска Русија икористила данашњу слабост Енглеске и поново поставила питање Дарданела на тапет. Капитулацијом Турске пред притиском совјетске дипломације уз сервијну помоћ енглеске и овог пута између Русије и западних држава, које је Енглеска увек згодно мобили

СЕЉАШТВО И РЕАЛИЗАМ У НАЦИОНАЛНОЈ ПОЛИ- ТИЦИ ГЕНЕРАЛА НЕДИЋА

(Наставак са 1-ве стране)

Како би се народски рекло и један и други знали су да се пружају према своме губерну. Познавајући границе моћи или боље рећи своје немоћи они су своје намере и поступке као и своје одлуке прилагођавали стварном стању.

У данашњим приликама овако вођење политике као што је радио ћенерал Недић за ове три године најбоље је одговарало дајој ситуацији и виталним интересима српског народа. Свака друга политика, која би се руководила само жељама будућности или тражила надахнуће у прошлости показала се штетном и некорисном за српски народ.

Свака од њих коштала је српски народ много жртава и ћенерал Недић својом реалистичком политиком трудио се да умањи штете последице романтике са једне и са друге стране. У своме првом говору, којим се 1. септембра 1941. године обратио српском народу, он је јасно и поуздано поставио начело нове српске политике, које је најбоље одговарало приликама датог момента рекавши: «Шта ми можемо сада да учинимо? Ништа. Само себи зло. Ми смо зрио песка у узурканом светском мору. Данас се врше обрачуни највећих сила света. Ту ми нити можемо помоћи, нити одмоћи».

И за све време своје владе ћенерал Недић се непоколебиво држао овога начела, учећи српски народ да гледа искључујући своје интересе и да остане по страни у гигантском сукобу великих сила јер смо ми одиста незнатна количина која не улази у рачун.

Ми смо млад, словенски народ, склон претераностима романтизма, због кога и као појединци и као заједница често страдамо. Зато је ћенерал Недић учинио неоцењиве користи српском народу својом способношћу данас као и пре рата да уочи и увиди стварност и прави однос снага у свету, па да према њима одреди своје држање и смисао своје политику.

Његова политика била је против тека и коригирала је, исправљала, претераности нашег срца и наше маште. Поред Кнеза Милоша, Јована Ристића и Николе Пашића нисмо имали већег реалиста, државника од ћенерала Недића, чија је мисао о српској стварности у моменту беспућа после априлског слома зауставила пад земље у суноврат.

Ћенерал Недић баш у интересу опстанка и будућности српског народа мислио је да у тадашњим и у садашњим приликама једино је потребно и једино могуће имати пред очима увек само стварност данашњице како бисмо са што мање штете и што мање жртава преживели рат, да би смо се очували у довољном броју да би олошки наставимо свој живот и национално продужимо своје развијање.

Та реалистичка жица, израз наше сељачког живота и рада, која је дошла до генијалног изразаја у политици Кнеза Милоша, оплемењена светосавском етикотом и дубоком бригом за напредак и бољи живот српског сељаштва јесте један од битних елемената националне политике ћенерала Недића. Тако она још потпуније одговара нашем националном духу и њена снага долази отуда, што садржи у себи готово све поситивне елементе националног духа. Он се може сматрати као синтеза духовног идеализма и реализма од чије усклађености зависи нормалан развој српске заједнице са повољним резултатима у свима областима националног живота.

М. М.

ОД ПУКОТИНА КА ПРОВАЛИЈАМА

Ми смо већ приликом одласка Миколајчика у Москву написали да и поред свег трубљења о „тешеранском споразуму”, не верујемо да се све ствари одвијају по том утврђеном плану. Ни говори Черчил, ни причања Рузвелта нису нас могла убедити да између Енглеза и Американа са једне стране и Совјета с друге стране постоји потпуни споразум о решењу свих проблема, који засежу у интересе „савезника”. Напротив, безброя доказа дошао је да нас убеди да Сталјин своје савезнике ставља пред свршени чин и да су ови, хтели не хтели, принуђени да се са готовим чињеницама мире.

Не треба ини много далеко. Зар пред саму тешеранску конференцију Сталјин није демантовао све изјаве Черчилеа о Југославији, признајући за јединог јеног претставника Јосипа Броза и његово „Антифашистичко веће”? Од тога доба низали су се догађаји један за другим. Сталјинова игра са Де Голом. Признање Бадоњеве владе. И тако даље и тако даље...

Па ипак најтежи удаџац за Енглезе и Американце претставља сигурно најновији Сталјинов поуздано признанијем „Пољског осло бодилачког комитета” за јединог претставника пољског народа. Упркос недвосмисленој изјави министра спољних послова Велике Британије да Енглеска не може признati ини једно друго тело као претставника пољског народа, сем пољском емигрантску владу са седиштем у Лондону, упркос чињеници да се је овој званичкој изјави Енглеске придружила и Америка, Сталјин је свој потез продубио још више, постављајући и свог претставника при новоствorenom пољском Савјету, једног од врло високих функционера московске владе.

Истина, ако би судили по аналогији, морали би закључити да ће Енглеска и Америка, како упирали и у овом случају. Одлазак Миколајчика у Москву, слијачан је врло много путу Шубашићу у Рим. Али су сви уговори дра Шубашића без икакве важности, јер он сам себе и неколико емиграната не представља никога другог.

Претседник пољске емигрантске владе је претставник пре све

га једне стохиљадне армије, која у војничкој рачунаци Енглеске није без значаја, а поред тога и апсолутни претставник милионске пољске колоније у Америци, на коју Рузвелт у својој изборној рачунаци положе врло много. Поред тога што у пољским емигрантским круговима, који су у Енглеској и Америци и врло бројни и врло моћни ужива потпуно уверење.

Оставимо на страну онај огромни морални чинилац да је Пољска директно гурнута у рат гаранцијама свог територијалног интегритета од стране њених енглеских и америчких савезника и што су, бар по својим изјавама, ради извршења обавеза насталих из тих гаранција Англо-американци и отпочели овај рат. Ма колико значајна ова чињеница, она није најважнија у овој дипломатској битци која је отпочела између савезника око пољског проблема. Јер, сигурно је једно, пут Миколајчика у Москву није дошао само зато да пред целим светом покаже толикој капитулацији англоамеричке политike и пред Совјетима.

Међутим, догађаји у Москви увек са путем и пријемом Миколајчика, показују јасно да Сталјин жели да пред светским пролетаријатом и светском јавношћу покаже своју апсолутну надмоћ над својим случајним савезницима. Сама формулатија позива и пријема претседника пољске емигрантске владе, само као истакнутог политичког человека Пољске, била је већ тежак удаџац и за самог Миколајчика, али још тежа за Енглеске и њиховог министра спољних послова. Далеко тежи удаџац задан је тек после долaska Миколајчиковог у Москву.

Пријем, који је совјетска влада приредила члановима пољског совјета, приликом њиховог доласка у Москву, претставља заиста врхунац борбеног цинизма. Понижење које је Миколајчик доживео у Москви, није само његово. Он је на тај пут уређен по савету званичних чинилаца Енглеске и америчке спољне политике. Они су његов пут имали да припреме и уговоре. Отуда демонстрација са пољским совјетом није удаџац претстав-

нику једне побеђене земље, он је намењен далеко пре и далеко више онима који су га у Москву послали.

Понижење на које је он тамо наишао није само његово, оно далеко више засеже Енглеску и Америку. Ово је и дошло ради њих. Јер Сталјин је чекао само згодну прилику да поповојаја јасно и недвосмислено покаже да је у Англоамеричко-совјетском блоку, он једини и апсолутни господар.

Тај на силу добијени престиж није потребан Сталјину само ради решења европског проблема, далеко више он му је потребан ради његове акције у земљама средњег и близког Истока. Баш у оном делу света у коме је Енглеска највише заинтересована, Рушењем њеног престижа, Сталјин отвара себи пут за прород у ове земље.

Енглеска је то осетила. Гест Турске који је дошао на прти-сак Енглеске и очито нездадољство Сталјина поводом тога, показују јасно да Енглеска покушава да парира потезе Сталјина у томе делу света активним ангажовањем Турске, која као мусиманска земља може да изврсредно користи Енглеској у везивању свих тих земаља са себом. Сталјин је то осетио и отуда потпуно хладни и скоро непријатељски став Москве према Турском.

Било би неполитички не узети у обзир чињеницу да је одлука турске владе о прекиду односа са Немачком уследила одмах после одлуке Форенс офиса да Миколајчик пошаље у Москву. Помагране заједно те две чињенице открију јасно прво:

да се све ствари не одигравају по тешеранском споразуму и друго да у табору савезника није све у реду.

Истина, отварањем инвазиског фронта Сталјин је потпуно везао руке Енглесима и Американцима за доношење слободних одлука. Они су данас у још страшијој зависности од њега. Али журба коју и једна и друга страна показују говори да се на судбонске одлуке у редовима коалирања дуго неће чекати.

Р. М. СТОЈАНОВИЋ

НОВА американска СТРАТЕГИЈА

Не може се знати какав ће исход имати операције Американаца у Бретањи, које су у војном погледу врло ризичне и могу да доведу до изненађујућих обрта. Опасно је када у војничке и стратешке планове долазе у обзор и политички и пропагандистички моменти. Ратно војство у овој намерама и плановима треба да се руководи искључиво војним циљевима и старателским условима и не сме да подлеже утицају политичара. Непоштовање овога правила може да се тешко свети једном ратном војству.

Американци, као што је познато и политику и рат посматрају као какав берзијански посао, као какву шпекулацију на берзи. Они и цељу инвазију у Француској сматрају као једну велику финансијску берзијанску шпекулацију, у коју уносе и много од свога гангстерског духа који пре мора воли ризик.

У том духу они су и предузели овакве операције у Бретањи, жељни брзих и ефектних успеха, који одговарају њиховом менталитету и духу њихових мајса. Спора напредовање у Нормандији не задовољава, нарочито кад се упореди са доскорашњим напредовањем совјетских армија на Источном фронту, док се фронт није стабилизовao.

И они су хтели да се покажу пред Сталјином и Совјетима да су способни и за веће ствари него за напредовање метар по метар у Нормандији. Ходе да се покажу пред савезником Сталјином да су достојни његовог пристајења и савезништва, кад су способни за овакве подвиге. После тога упитању је и престиж Америке, у чему она показује дејчив осетљивост и хтели би увек као деца да буду први, на првом месту.

Зато су они предузели овај врло опасан и смео подухват, наступајући ка Паризу, у нади да постигну какав велики ефекат. То је једна права хазардерска игра, која се може врло рђаво свршити по Американце. Он има мало везе са правом стратешком методом. Ходе да се покажу пред савезником Сталјином да су достојни његовог пристајења и савезништва, кад су способни за овакве подвиге. После тога упитању је и престиж Америке, у чему она показује дејчив осетљивост и хтели би увек као деца да буду први, на првом месту у њој.

В. А.

ЧЕРЧИЛОВА ИНДИСКРЕЦИЈА

Черчил је додијало његово друштво. Додијала је сарадња са једним грубијаном и са једним хохштаплером. Не зато што сам не воли грубу политику или не воли да буде империјалиста, већ зато што су енглески државници навикили да буду први у том погледу и конкуренцији не трпе.

Сада мора да трпи конкуренцију, и то још какву. Зато се Черчил разочарао у коалицији. Он је био страшно индискретан у свом последњем говору. Индискретно је његово упоређење коалиције са једним политичким троуглом, у коме се никад не може доћи до сагласности, и у коме се до једног споразума долази само онда када се сагласе да сматрају неважећим оно што је је важно.

Черчил је само правио алузије на известне тешкоте у сарадњи са партнерима, али затим је директно нападао америчког партнера, говорећи да су његови захтеви тзв. природе са којима се не би могао сагласити британски парламент. Доњи дом не би, каже Черчил, пљескао да је чуо о том америчком захтевима. Отворени једини дом не би, каже

Из тога видимо да се политичка комбинација разилази. Оно што смо већ одавно говорили — коалиција је пукла — постаје потпуно очигледно.

Очиједно је такође да се британска политика најави у најжарнијем стању. Черчилов говор је доказ томе. Черчил није смео да каже ниједну реч која би приказала право стање пољског питања. Све шта је говорио — то је једна говорничка лимунада која се никад не може допasti, нарочито онима који се сете оног говорничког шампањца којим су пре пет година Енглеси опијали Польаке, храбрећи их за борбу против Немачке.

Москва је решила пољско питање на најброталнији начин. Потпредседник московске совјетске владе врши функције „посланика на страни“ код пољског националног комитета. То јест врши функције тутора највећег пољског комитетом и тиме претвара комитет у један уред подређен совјетској влади. Уосталом, функције тог комитета ограничено су и совјетским главнокомандујућим на пољском фронту. Ограничено су тако да уопште не може бити говора о некој могућности за Витоша да утиче на развој политичких догађаја у Пољској држави него у чисто комунистичком духу. Миколајчиков пут у Москву је политичко самоубиство емиграната, који имају да прихвате комунистички комбинацији.

програм Витошевог комитета, т. ј. Сталјинове владе.

Истим путем

ПРОТИВ ХАОСА

Има људи који површно и лакомислено проценују прилике и догађаје, те нису у стању да сагледају прави узрок како својих тако и општих животних тешкоћа, које се јављају као последица сва ког дуготрајног рата. Те су тешкоће утолико веће, уколико ватима има општији карактер.

За време рата милиони људи троше, а не производе, услед чега се јавља оскудица у разним животним потребама, нарочито у онима које нису безусловно неопходне, а на које смо у доба мира били навикнути. Сем тога, за време рата је увоз са стране значито отежан, услед чега се јавља оскудица у сировинама, које су потребне за израду често неопходних артикала, као напр. текстил и друго.

Због свега овога, као неминовна последица, долази расхиђивање расположивих производа, како би се постојеће залихе трошиле што економичније и делиле што правничније и равномерније. Главну сметњу овоме представља тако звана црна берза, која је плод незајажљиве људске себичности и кратковидности.

На основу свега напред изложеног сваком паметном човеку је јасно да се оскудици може доскочити само тако, ако се у реду, раду и миру теки увећају производње и ако се заведе штедња и разумно економисање. Само мајуимници прижељкују „својих пет минута“, испољавајући на тај начин своју наudu да ће у нереду и хаосу нђи задовољење својих потреба.

Неред и хаос, међутим, који владају за време револуција, увек су повлачили за собом беду и оскудицу, јер се онда руши а не ствара; размена добра је услед нередовних прилика отежана; општа несигурност повлачи за собом скривање постојећих залиха, итд., итд. Отуда тако честа појава глади за време револуција и умирање у масама.

Према томе, врховна дужност свих разумних људи и националиста мора бити у томе да се свим силама боре против нереда и хаоса, као и против оних елемената који њих прижељкују. Да би та борба била успешна, они се морају сложити и улружити утолико пре што су елементи нереда организовани и што већ делимично спроводе своје паклене дело гушења.

Ако би, недај Боже, после садашњег дугог рата човечанство утонуло у револуциони неред и хаос, онда би у свету завладала тајкастра страховита оскудица да би половина човечанства због ње пропала. У међусобном клању и убијању читавих народова нестало би са лица земље:

Ми, Срби, као мали народ, морамо свим силама настарати да по сваку цену онемогућимо избијање нереда и хаоса код нас. Само тако моћи ћемо као народ опстати; само тако моћи ћемо дочекати лепшу будућност.

Националисти, на посао!

ВЕЛИБОР ЈОНИЋ

РАМЕ УЗ РАМЕ СВИ НАЦИОНАЛИСТИ!

Порука претседника Владе

Начелник округа ваљевског пуковник Драгомир Лукић одржао је у четвртак 3. о. м. у 20 часова велики говор у коме је грађанима Ваљева пренео поздрав и поруку претседника Владе.

де и изнео ситуацију у земљи. Говор је саслушало око 4000 лица из Ваљева и околине.

Начелник Лукић рекао је између остalogа:

Драги Ваљевци, браћо и сестре,

Претседник Владе Народног спаса арм. ќенерал Милан Недић по завршеној конференцији са окружним начелницима у Београду, наредио је свима окружним начелницима, па и мени, да вам пренесем његов поздрав и поруку која гласи:

„У име отаџбине одајем признање народу округа ваљевског који се поред свих тешкоћа јуначки држао!“

У име отаџбине одајем признање официрима, подофицирима и редовима свих српских оружаних одреда јер су дан и ноћ, голи и боси отправљали своје дужности савесно и храбро.

Препоручујем свима и свакоме са нарочито оружаним одредима да се раме уз раме боре против непријатеља број један и потпомажу један другога, јер смо сви синови ове земље, једна душа и једно тело.

Српске оружане снаге морају бити једно, јер то народни закон наређује. Морају бити само борци за спас отаџбине — за спас мајке Србије.

Јер Србин је увек био јунак и никоме није није учинио већ је само бранио своју слободу и част свога народа.“

То вам је порука претседника Српске владе ќенерала Милана Недића.

Браћо и сестре,

На конференцији која је трајала неколико дана у Београду а из излагања свих окружних на челници, видео сам, као и сви присуствни да од 14 округа у по-гледу јавне безбедности наш ваљевски округ стоји у првом реду. Заслуга за ово не приписује се само онима који су позвани да одлаже ред и мир већ и целом народу округа ваљевског.

Данас је браћо наша отаџбина у опасности а иде још теже време и догађаји теку у филмском бразином захватајући све земље

и народи који буду бранили свој род до последњег човека мочиће се одржати.

Данас народ мора да се држи руку за руку да га непријатељи не заведу. Јер сви непријатељи, како унутрашњи тако и спољни око нас дан и ноћ раде на уништењу српскога народа. Наша унутрашња ситуација треба да буде у једном рукама те да српски народ види и зна да ће тада мочићи и добити оно што му по праву припада. Србима и српски народ не чува само Бог, већ чувају Срби.

Непријатељ бр. 1 српског нареда и српског рода јесу комунисти. Ми морамо знати да ће већ

баш помоћи оваквих својих схватања. Навешћемо овде само два историјска примера.

По Марксовом учењу, мржња људских слојева против горњих природна је и нагонска у свакоме народу. Њу сваки народ носи у себи као главно-духовно оптрећење у животу и не може да се ослободи. Тако бар тврди Маркс и његови следбеници из његовог творења извеле закључак да је подела друштва на две непријатељске класе, нешто приједно и урођено свакоме народу. Класна мржња је основа класе борбе, а класна борба је мотор целокупног историјског збијавања у свету.

Наш српски народ имао је свој гospоду у средњем веку па је остао без ње кад је потпао под Турске. Пет стотина година наш је народ живео под турском гospодом, под Туџима, па ако је мрзеб своју гospоду, тад му се дала прилика да тај мржњу изрази. Да је ту мржњу имао, он би је и опевао.

Шта међутим видимо у српском народу?

У својим народним песмама, од којих је бац највећи део био испеван за време побојања српског под Туџима, наш народ се поносio својом старом гospодом, њиховим богатством, јунаштвом и племенитошћу. Сељаци и чобани, који каткала уопште нису видели како изгледа златник или каква друга скупоценост која се у песми помиње, уживали су у опису великог гospодства стarih српских царева и краљева, велиможа и јунака. Ево како следи гуслав описује Милоша Обилића у песми Сестра Леке капетана:

„Милош оде на танке чардаке
Те облачи дивно одијело:
Самур калпак и чекр членку.
А на себе три ката хаљина,
И пригрну коласту азију.
Које данас ни у краља нема.
Отишло је тридесет ћеса блага,

Ова схватања су толико потпуна за српски народ са таквим погледима на свет улази у деветнаест век и ствара своју државу. И ту своју државу ствара

мунисти нису Срби и да они нису за Бога, нису за Краља, ни за народ. И зато, браћо не дајте се заварати. Комунисти данас носе на дрвеву свог капута с једне стране краљеву слику а с друге стране Титову слику и црвени барјак.

Зато браћо ујединимо се у један српски национални фронт, Фронт националне слоге, љубави и решености за крајњу победу и уништење комуниста.

ТРЕБА ДА ЗНАТЕ ДА СЕ ДА-
НАС ДИГЛА И АЛА И ВРАНА
ДА СРБЕ УНИШТИ, ЗАТО СВИ
СРБИ НА ОКУП И УЛЕДИНИ-
МО СЕ И БОРИМО СЕ РАМЕ
УЗ РАМЕ ЈУНАЧКИ ПРОТИВ
КОМУНИСТА И САЧУВАЈМО
СРПСКИ РОД И ОБРАЗ СРП-
СКИ.

Србин мора да буде фанатик. Без тога нема спаса. Интереси српског народа налажу да сви будемо у једном фронту. Само српски фронт и ништа друго. Ми Срби имамо се туђи и борити против комуниста до последњег Србина, па онда нека зна што се веда да је покопан српски народ.

Ради опстанка српскога народа је препоручујем ваљевцима и ваљевкама да и дан и ноћ раде на братској слози националиста и да се сваког дана упитају: „Шта се данас урадио за слогу и спас нашеј народе“. Јер од сваког појединца зависи опстанак српскога рода.

Живела Србија!

Живео је генерал Недић!

Живели драги моји ваљевци и

ТЕШКО МАЛИМА!

Велики савезници све више открију своје карте и праве циљеве рата, као што избијају све више на светлост дана и размишљају између њих, која у себи садре клице оштрих сукоба.

Из тога се види да споразума нема по главним питањима и да свако има своје посебне циљеве, које крије, док не сматра да је дошао момент да може да их спроведе. Тако у случају Пољске Совјети су изашли отворено са својим картама и мало воде рапчуна о ставу Лондона и Черчилла и Идна.

С друге стране Енглеска предузима мере у Турском, које су више уперене противу Совјета него противу Немачке и зато Совјети или ћутке прелазе преко новог става Турске или отворено читају лекцију Турској и дају јој слабе изгледе на будућој конференцији мира.

То све најбоље показује какви су односи у коалицији, а још боље предочава какви ће бити на крају рата. У Америци и Енглеској расправља се већ дуже време о будућем уређењу света, нарочито у Америци, која прави план о својој доминацији светом. Сада су и Совјети проговорили и у листу ЗВЕЗДА Фјодор Малињин објавио је један чланак о совјетском гледишту на будуће уређење света.

Нас може интересовати оно што пише совјетски чланкописац о положају малих народа, како они то замиšљају. Можемо рећи да из овога написа рђаво се пише малим народима, којима се додељује једна сасвим подређена улога у будућој међународној организацији.

Према Фјодору Малињину не сме се поновити случај са Друштвом народа, где су мали народи сметали великом силама да спроводе своје циљеве. Зато он предлаже да будућа организација мира буде у виду савеза великих сила.

Мале државе биће разоружане и свега четири велике сile — Америка, Совјетска унија, Енглеска и Кина — имаће право да држе војску.

Ето како у најкрајним потезима изгледа капа коју нам кроје велике и моћне демократије света. Капа је врло тесна и подњом имају да пуштају главе малих народа. Они ће бити у ствари третирани као робље и неће имати никакву слободу определивања.

Савезници лепо умеју да певају песму о слободи и једнакости великих и малих, али с времена на време пропусте и да се чује и истина о њиховим правим намерама. Они између себе нису пречистили проблеме и зато морају да воде јазну дискусију да би припремили своју јавност да би прихватила њихове планове.

станички одбор или револуциони комитет, како би то предложиле наше данашње присталице комунизма и демократије. Они су разговарали само о једном старешини а никако о одбору. Идеја одбора или владе била им је потпуно непозната.

Пошто Станоје Главаш није хтео да се прими, јер је себе сматрао хайдуком а не домаћином, па се бојао да народ неће хтeti за хайдуком да иде, избор је пао на орашачког кнеза Теодосија, који је одбио, јер је сматрао да треба да дође одлучнији и чвршићи човек на то место. Тако је дошло до избора Карађорђа, за „Вожда српског“. Вук о свршеном избору пише даље у истоме напред поменутом чланку ово:

„И тако се Срби одметну и подобро заваде са Туџима, онда ове шумадиске четове стапају разговарати се и договарати између себе: „Ко ће сад бити старјешина?“ Ни једна кућа не може бити без старјешине, а камо ли толики народ?“

Овим домаћинима ни на памет

није падало да бирају неки у-

„ЖИВОТ ТЕЧЕ ДАЉЕ“...

Прошлог четвртка, 10 о. м., у Уметничком павиљону на Калемегдану, претседник Београдске општине и владин комесар Драги Јовановић отворио је најоригиналнију савремену изложбу која, упркос свега, ипак носи један оптимистички, храбри назив: „Живот тече даље...“

Ова изложба је један од резултата овогодишњих англоамеричких терористичких бомбардовања, која су нанела страховит ударац грађанству престоног града Србије. Ова изложба је, још приређена баш у животном интересу свих београђана, као и оних који су страдали у осталим деловима Србије. Изложба „Живот тече даље“ у организацији Београдске општине, приказује путем слика, цртаних и снимљених, на један прегледан начин сва поштења нанета ове године Београду, његовим зградама и животима његових становника.

Зидови Уметничког павиљона су прекривени важним упутствима којих треба београђани да се држе у своме интересу за време опасних часова напада из ваздуха. Ту су упутства ове и сличне садржине:

Светlost је најsigурунији циљ бомби!

Прозор који није замрачен, види се на растојању од 15 километара.

Неурдан таван први се и најлакше пали.

Сви укућани треба да чине једну заједницу у опасности итд.

Пружена су тачна упутства о уређењу склоништа, о начину откопавања у случају несреће итд.

Нарочито је ефектно приказано дејство разорних и запаљивих бомби као и начин њиховог неутралисања.

Све ово је приказано на основу најважнијих искустава немачке пасивне заштите која је имала много више времена и начињана да се бори против ваздушног тероризма.

Други део изложбе састоји се из низа успешних фотографија свих разорених делова Београда, улица, зграда, различних објеката који никако нису војнички. Маса београђана имаће прилике да се болно потсети на јевиве часове од Ускрса и после Ускрса као и да види она многобројна места пустошења која сада изгледају већ друкчије, рашчишћена, поправљена итд.

Брига за безбедност београђана — кажу поводом изложбе у Општини — дала нам је импулса за приређивање овакве једне изложбе. На њој желимо да видљивим примерима покажемо београђанима њихове заблуде у случајевима опасности, а уједно и да их упутимо како ће се најлакше извући из те опасности са нималом или најмање жртава.

Поред цртежа и фотографија, на изложби „Живот тече даље...“ могу се видети и многи апарати за гашење пожара и друге сврхе. На крају изложбе се завршава фотографијама са четрдесетодневног помена жртвама терористичког напада. Отет један низ фотографија на којима се види претседник владе генерал Милан Недић са осталим члановима своје кабинета, затим уцвељена пре живела јединица, у црници, око многобројних крстова под којима леже невине жртве „савезничког ослобођења“.

Изложбу је отворио у четвртак у 16 час. претседник општине и владин комесар за Београд, министар г. Драг. Јовановић саједним говором:

Поштоване госпође и господе Господе Министри

Замолили смо вас да присуствујете отварању нашег излагања под геслом „Живот тече даље.“

Како што ћете сами видети овај изложба нема никаквих уметничких претензија, напротив, она Вам предочава стражите које са собом носи овај рат, стражнији од свију ратова до сада. Она истовремено има циљ, да Вам пластично, путем слике, прикаже све

оно што сте дужни да учите, како би са што мање жртава и штете изашли из овог пакла двадесетог столећа.

Данас, када тотални рат немилосрдно, у име бољег, ништи све културне и материјалне вредности века који су Европу и европске народе подигли до најкултурнијег континента, и наш мукотрпни српски народ, и његов стони град Београд, тешко и недужно паде, под ударима тада судбине.

Ви сте сви сведоци да је Општина града Београда, заједничка кућа свију београђана, са ишто тако Вашом полицијом у погледу пасивне заштите живота и имовине својих грађана, с обзиром на прилике и средства са којима располажете, учинила највише што је могла. Организовано је ове изложбе, која је дело вредних руку чланова њене пасивне заштите, она има жељу, да код свију грађана пробуди интерес и савест, да сви уложе све своје сile, ради свију. То је њен циљ, а то је и заповест текшке данашњице.

Београд који је кроз многе веома рушен и увек изнова подизан, да би својим новим изгле-

дом и сјајем показао своју несамољиву виталност, ту велику одлику нашег народа, и овога пута вида своје ране, са вером у будућност.

Госпође и Господо,

Обијите изложбу, прегледајте и запамтите сваки детаљ, јер су Вам они потребни. Кад дођете у малу салу где су слике нашег последњег страдања, Ви ћете сами створити закључак, шта сваком од нас ваља чинити.

Нека Вас ове слике и прикази духовно и морално ојачају, јер то је императив тешких времена. Нико од нас не сме пред опасношћу постати малодушан, већ на против, изношење опасности треба да нас спреми да је стојици и спремно дочекамо. Ако у томе успе ова изложба, онда је и наш паљ, који смо припремом исте поставили, постигнут.

Уз захвалност свима који су нам помогли, да Вам ову изложбу прикажемо, проглашавам је отвореном са речима њеног мота:

Нек живот тече даље.

Улас на изложбу је слободан и бесплатан. Изложба ће бити отворена непрекидно до краја месеца августа.

Ратни дописник С. ВАЛТЕР ВУРОВ

СА НОРМАНДИСКОГ БОЈИШТА ДИВОВИ СА ДЕЧЈИМ ЛИЦЕМ

Бојиште, јула

У језивој тишини почивају супреки поприште најстрашијих борби око Кана. На прозирном своду повлаче се још задњи трагови ужасних експлозија који сад наличе на фантастичне еребне фигуре. Тамо у позадини обасуле су ове бомбе мала француска села, која су неслутећи ништа живела својим спокојним животом. За неколико минута збрисали су их Англо-американци са лица земље, за увек и без милости. Да ли су шта постигли тиме? Одговор пружају стотине мртвих Француза са својим жејама и децом као и немачке армије које још увек победно стоје. То је све.

Крвавим сјајем прелило је зајасне сунце круне дрвећа и околне висове. Око огромних кратара леже разбацине англоамериканске бомбе или како их Французи називају „поворка убица“. Из долине подиже се магла увијајући у свој танани вео поспала поља.

Језива је ова тишина, после четрнаестодневних огорчених борби у којима су елитне америчке и канадске трупе показале сву своју војну умешност. Не осећају само искусни источни борци да је ова тишина варљива, да је можда само предзнак нове буре. То исто слуте и млади немачки добровољци и други омладинци који су већ издожали своје ватрене крштење и задавили својом неустројивошћу гостоподару Англоамериканце. У високој трави леже они непомични — мотрећи оштро на најману шум. Будно је све, у на изглед изумрлим земунцима и рововима који под својим зеленим покровима пружају сасвим наивну слику уснуле природе. Пажња ратника је оштро сконцентрисана. Очи су напретнуто управљене у даљину назију и најмање покрете кроз полумрак јунске ноћи.

Једва видљиве контуре војњака, бујних алеја и брезуљака у даљини скривају ћиљаду замака. Са стране једна запаљена кућа личи на разбеснелу букињу која се повија и пуши откривајући предмете у њиховој близини.

Одједном блистави ватромет праћен снажном грмљавином. Артиљерија са воде и са копна обасула је немачке положаје.

Из жичаних ограда, бетонских заклона и цубија примећује се живо кретање пуно ишчекивања. Можда ће проћи сат, можда подне а можда и читав дан у ишчекивању новог напада. Али важно је да кад он дође затекне све спремне.

БИТКЕ ВЕЛИКИХ ДИМЕНЗИЈА

Присуствујемо најдраматичнијој фази садашњег рата. Енглези сасвим отворено кажу и пишу да морају пре 1. октобра да оконачају рат. Разлог томе је: не

могу у јесен и у зиму да издрже „V-1“, који је већ порушио 800.000 кућа. А у перспективи имају „V-2“, „V-3“ и тако даље.

Зато за њих је неопходно да се рат сврши пре доласка рњавог времена. Да се сврши ма како било, јер Енглези више не могу да подносе опасности и неизгоде. То се види из Черчиловог говора, у коме је британски премијер апеловао на свој народ, молећи га да издржи, да не попушта. Његов говор је непобитан доказ тога да је „V-1“ постигао стратегски ефекат. А пошто се зна да Немачка расположе са још јачим средствима, онда се можемо надати да ће ново оружје постићи и коначан стратегски резултат.

Да би се та опасност по Британији отклонила, инвазиона војска улаже све своје напоре како би забележила успех. „V-1“ је приморao Британоамериканце да стварно зарете, да се бију, а не симулирају битку.

Али и поред најјачег залагања Ајзенхауерових дивизија, инвазија није успело да продру у правцу Париза. Ту су они застављени и троше своје снаге у довољним борбама. Њихов прород у Бретању је покушај да се створи географски ефект у недостатку оперативског. Овај прород је само једна епизода велике борбе на западу. Борбе у којој ће се и даље испољавати огромна надмоћност немачке тактике и немачког духа, кога не може да савлада надмоћност непријатеља у људству и материјалу.

Они су то опет доказали на Источном фронту, где су прилично близу постигли такав обрт ситуације, који је изненадио Совјете. Не само што су Немци успорили, а главници зауставили, соvjетска напредовања, него су на неколико места и постигли заокружавање и уништавање совјетских јединица.

На трећем фронту Европе, у Италији, британоамеричко напредовање је било у току последњих дана јако успорено. Непријатељ није могао да забележи никакав нијајни успех. Успорите није било дрогаја које вре ди споменуту. Осим једног бомбардовања артиљеријом града Фиренце. Штедећи тај историски музеј у облику велике вароши, Немци су повукли све своје трупе из тог за културу драгоценог града, али су Американци настали варварско гађање и демолирање кућа, палата из XII, XIV века.

Ово нема никакав тактички циљ. Ово има стратегиски циљ ради кога су Американци дошли да се боре у Европи. Уништење европске културе.

M. Војновић

ГОДИШЊАК СРПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ РАДА

Образовањем Владе народног спаса генерала Милана Недића приступило се одмах једном по слују од највећег социјалног и политичког значаја код нас. Као у многим капиталистично-демократским земљама, радничко питање било је и код нас отворено. Радник, слабо награђен, необавезијен, непоучен, падао је под утицајем примамљиве стране пропаганде. Уместо да постане значајна стваралачка јединица у друштву, он је врло често, можда без своје кривице, постајао рушљачки елеменат. У социјалном погледу то је доводило до распирања класне борбе, која је стално претила темељима државе.

Влада народног спаса, преузевши управу земље у најтежим околностима, одмах је схватила да и радничко питање претставља једно од најсушних питања народног спаса. постанак Српске заједнице рада, њено оснивање и њен рад. У другој глави објављено је 9 програмских говора старешине Српске заједнице рада генерала Милана Недића и заменика старешине Зарије Поповића. Трећа глава садржи приказ идеологије Српске заједнице рада по предавању заменика старешине државнику на Коларчевом универзитету 6 маја 1942 год.

Годишњак је подељен у три главе. Прва излаже социјални развијатак Србије у прошлости, наш слом и образовање Владе народног спаса, постанак Српске заједнице рада, њено оснивање и њен рад. У другој глави објављено је 9 програмских говора старешине Српске заједнице рада генерала Милана Недића и заменика старешине Зарије Поповића. Трећа глава садржи приказ идеологије Српске заједнице рада по предавању заменика старешине државнику на Коларчевом универзитету 6 маја 1942 год.

Посебни одељци са илустрацијама износе плодан и многострук рад Српске заједнице рада на социјалном пољу и социјалној заштити радника, на збрињавању сиромашне радничке деце, на старању за шегрте и српску омладину, на привредном подизању радника путем задругарства и на националном васпитању путем спорта и омладинских културних организација Заједница.

ПРОБЛЕМ КРАЈА ОВОГА РАТА

Постоје знаци по којима је могуће сагледати и оценити и ток овога рата у будућности као и његов крај. Не ратују људи због тога што имају мишице којима могу да покрећу оружја и машине, већ због тога што су се изделили међусобно у различита и једно другом непријатељска веровања. Комуниста верује да је спас човечанства у уништењу домаћина у сваком народу, где треба да остану само пролетери. Демократа верује да је спас човечанства у политичким партијама и народном „слободном“ гласању. Националиста пак верује да је спас човечанства у спасу сваког појединог народа. Три различита политичка веровања дала су и три главна тabora у овоме рату.

A Најагресивнији и највећи у убацивању заблуда међу људе јесте комунистички табор. Он је једини успео да до сада у овоме рату никако не остане сам непријатељ према другим таборима. Демократски блок сила на почетку овога рата имао је према себи као непријатеље и комунисте и националисте; националистички блок има сада против себе и демократе и комунисте; увек су комунисти успели, дакле, да не остану сами у борби и ако су они главни виновници овога рата. То је један успех политички који се комунистима не може не признати, али то је у исто време за њих и једна опасност. Јер, у колико рат дуже траје, народима се у свету све више отварају очи да је комунизам главни непријатељ човечанства. А то отварање очију, које се стално продуžава увек у истом смислу, већ је знак нечега трајног и логичног у овоме рату. То је знак и даљег трајања и краја овога рата.

Пример за ово нам је српски народ.

Бештом агитацијом тајних и мрачних сила, наш српски народ ушао је у овај рат издељен у политичке странке и не видевши комунизам као главну опасност за човечанство. Код нас је постојала мржња између радикала и демократа или не и између националиста (којих је на жалост мало у почетку било) и комуниста (којих је, заједно са њиховим симпатизерима, опет на жалост, било врло много). Тако је српски народ ушао у овај рат.

У колико се рат више пројављава, комунизам је све јасније постајао и главни непријатељ Срба. Данас, кад смо прегурали преко главе тек три и по године рата, српскоме народу је јасно да

је у овоме рату главни непријатељ и Срба и човечанства комунизам са својом јеврејском позадином. Некада се ово код нас није смело рећи. Данас не само да је ова истина јасна свима него и цео српски народ вапије за слогом националиста противу партизанске

во лице и окретао се против њега.

Данас комунизам чини крајње напоре да победу извођује у своју и то само своју корист. Јеврејима се жури да искористе још за времена све оне снаге, које су успели да за свој рачун мобилишу, јер ове снаге

большевизам са Стаљином. Трежење света је такво да чак и они, који су се колико јуче радовали сваком не-мачком неуспеху, данас се питају у страху: „Шта ово Немци раде на источном фронту и зашто не заустављају борбене снаге већ једном?“ Овако се питају јер

њу да сагледају право лице комунизма и да увиђају да су увучени у једну борбу, која није борба за њихов национални интерес, већ за комунистички интернационални рачун. А то је оно што је у овоме рату најглавније.

Јер, онога тренутка, кад свет буде увидео да му је у истини комунизам главна опасност и да су све друге сваје само последица много мањих рачуна и много мањих опасности, ујединиће се свет у крсташкоме налету на комунистичку ајдају.

Томе се тренутку и поред све дужине рата ипак народи приближују, а то већ значи да се приближују и крају овога рата. Јер, кад сви буду схватали једно, кад све буде обузела једна вера, а то је да је јеврејство кроз комунизам главни за-вајач света, тада ће и мир неминовно доћи.

А онда ће то бити и прави мир, који ће много теже бити у будућности помућен него до сада.

Ми, српски добровољци, као свесни антикомунисти од самога почетка, са поверењем у будућност чекамо да и код оних, који ово нису видели, победи овај свет. А кад овај свет код свих националиста света дође до изражaja, комунизам је побеђен и мир је ту.

Дотле, пак, издржакоemo као што смо и до сада издржали.

B.

Добровољци на домаћем Прибоју...

комунистичке опасности. Српски народ је прогледао.

У српскоме народу, дакле, овај рат је од почетка до краја имао један непрекинути конац и развој увек у истоме смислу: народу су се отварале очи те је све више сагледао главну и прву опасност у овоме рату, а то су јеврејство и комунизам. Ово отварање очију српскога народа имало је за природну последицу укидање других борби и других међусобних фронтова и уједињење свих националних снага противу заједничког комунистичког непријатеља.

Ово што видимо у српскоме народу у маломе, можемо да запазимо и у великоме у целоме овоме рату. Овај рат је избио између сила националистичког и сила демократског блока, а да се комунистички блок није ни појављивао као отворени непријатељ свих. Вешта комунистичка камуфлажа и површност комунистичких противника успели су да за воде све друге само да се одврати пажња од комунистичке опасности која се у тајности спремала да свима дође главе. Међутим лаж и притворство не могу дugo да остану у тами па ма каква сртства за своје сакривање употребили. И баш због тога, што је овај рат трајао дуже, свет је комунистичку све више сагледао пра-

све више почињу да увиђају да су жртве туђих рачуна и туђих интереса. Не само у српскоме народу већ и у целој Европи, све више продире свест о томе да је главна опасност за све народе комунизам, односно

су постали свесни шта значи долазак большевизма код нас и у Европу уопште.

Али овај свет не продире само код европских народа, већ и код народа Енглеске и Сједињених америчких држава. И тамо људи почи-

ИЗ ЈЕДНОГ ДНЕВНИКА...

Кад сам узео у руке ову свеску за писање, са корицама од жутог, полутордог картона и појутним листовима, нисам ни слутио да је то занимљив дневник. Спољашњост ове просте свеске, која је као хиљаде оних које ученици употребљавају у школама, није одавала ништа необично.

Није имала наслова. Картон је био на неколико места покапан неком масном течношћу, и на тим местима жута боја избледела је тако да је предња површина свеске изгледала као песковито тло, на коме је на неколико места неко просуо воду.

Било је јасно да је ова свеска дуже времена ношена и да је њен власник живео у нередовним приликама. То је потврђено и рукопис непознатог, јер је био на много места нераван, изломљен и прекидан. На једној страници видео се очврснули власници, неколико капи које су ту пале једне ноћи, а само онај које је писао ове редове може знати када се то забило и на коме месту је воштана свећа пустила жуте капи на хартију.

Првих пет страна су празне, на њима нема ништа сем неколико линија управних и водоравних, које затварају један мали правоугаоник, неправилан, на горњем крају притежено дужи. Да ли га је цртао онај које је писао дневник или неко други?

Тек на шестој страни почиње дневник. Не, то није дневник, то је исповест једног човека који је разочаран у све, коме је све постало свеједно, човека којим је завладала апсолутна резигнација.

„Данас знам да нисам био спреман за једну овакву борбу, и за долазак у редове партизана. Био сам исушише повериљив: веровао сам у све што су ми говорили. И данас, после три месеца увићам да сам се преварио.

Ово сазнање моје заблуде није резултат једног тренутка, или једног догађаја коме сам присуствовао. Оно је лавина која је настала на моје убеђење од првога дана, и поред све моје жеље да јој се одупрем и да је савладам — морам сам себи признати да ми то није пошло за руком. Она је била јача од мене, и што је најважније она је била резултат логичан и потпуно праведан, и као таква морала ме је победити.

Никада нисам могао поверовати да је у редовима ових бораца овакво стање, стање које ме је довело до лудила и које ме мучи као неподношљива мора, која ми кљује мозак и стадно намеће једну мисао: „Бежи, од ових јер на то имаш право, пошто си се уверио каквј су.“ И признајем, ја сам слаб, и бежао бих. Само, једна ме ствар спречава: не ви-

дим када бих требао побећи, коме прићи...

Данас је Миле одведен и стрељан.

Учинио је погрешку: рекао је једноме другу да је разочаран овом борбом и стањем које влада у нашим редовима. По свој прилици овај га је издао комесару, Пресуда је била брза и кратка: стрељати због саботаже.

Видим да нисам једини који је разочаран и тешко растројен свим овим. Можда у нашим редовима има још много таквих, али сви чекају. Да, они чекају, као и ја, иако ни они, ни ја, не знам шта чекамо? Победу, коју сам обећавају већ више од године дана? — Сумњам да би она за мене нешто значила, јер сам изгубио веру у све, чак и у самог себе. Постајем очајан кад видим да сам постао обична ствар, машина, лутка, аутомат, да други ради са мном оно што му се допада. Ја нисам више свој човек, не заповедам собом.

Не би ме ова ствар тишила, ни мучила, кад би знао зашто се борим, да ће ова моја и наша борба донети нешто ново, нешто лепо. Овако, остаје ми само да чекам крај овом мучењу. Или можда да се предам...

(Наставак на 6-ој страни)

КРОЗ СТАРЕ СРПСКЕ КРАЈЕВЕ

Није баш тако неопасно стићи до Плаваља. Оно истине, комунисти су далеко одбачени, али ипак по која њихова тројка се приобије до пута и онда пуша. Али шта значе опасности када се човек реши да стigne до Плаваља како би могао на лицу места да види и да разговара са најбољим борцима противу комунистичког уврата. А херојска дела Плаваљаца су надалеко позната. И данас, они воде стално из дана у дан, тешке и краве борбе противу комуниста, који помагани од својих савезника Енглеза, покушавају на све могуће начине да се пробију на Плаваљском сектору и да тако угрозе цели Стари Рас, којим ипак би завладали, пружиле им се широке могућности ровења на Балкану. Неколико пута до сада су крварили на овоме сектору. Али, стално се опет враћају, остављају на стотине мртвих, онет беже, па поново долaze и тако из дана у дан, из ноћи у ноћ.

Пратити министра Олђана на овоме путу није баш лака ствар, јер он не преза ни да под најжешћом партизанском ватром пролази терене, да се виђа са сељацима, да им предаје поруку генерала Недића, да их помогне да најскромнијим средствима, да разговара, са старим и младим, али искрсним борцима легендарног јунака Старог Раса и Црне горе, Павла Ђуришића, и да тајко једном речи, стално крстарију најопасније положаје.

Чудан је ово министар, — говоре нам мештани кула протајимо. Како га само није страх да пролази овуда?

Други онест долази:

— Е мој господине, нисам из видео министаре овде када је било мирно доба, за време Југославије, па нам зато сада необично и чудно да видимо министра Олђена, како не плашени се за свог живота, долази међу нас да више не са нама дели муку и неизвју. И верујте ми, господине, није ме жао сада и што патим, јер видим да се неко брине и за нас.

Трећи се умена у разговор:

— Нека је хвала генералу Недићу што нам је послao господина министра, е да није њега који би ми тек патили и мучили се, али овако он је наш и ми га никоме не дамо.

А збила је тешко бити у пратњи министра Олђана. Ко с њиме иде тај треба да зна да отступаје нема и да се мора пролазити кроз најчачу комунистичку ватру.

Партизанска заседа на путу

Тако је било и на путу за Плаваље. На пола пута, на два километра од Јабуке, комунистичка заседа. Аутомобили стају, а капетан Арсовић, начелник Штаба потпуковника Павла Ђуришића, наређује да се заузму заклони, а сам узима мушким трајез, одлази с њиме за бусију и удара по комунистима. Они заустављају тренутак, али опет се приближују и дује се води. За то време министар Олђан брине се шта је са осталим људима, стара се да сви дођу у заклон, а сам се мало пази. Не помаже никаква молба, он је ту неумољив. А комунисти бију ли бију. Неко више да се вратимо натраг. Министар се лутује:

— Кадо натраг, зашто смо онда и пошли, зар да се плашимо неколицине комуниста. Не, отериши их, па напред...

Капетан Арсовић, један човек пун олчности и храбости, наређује своим људима да пођу са неколико лаких оруђа напред и да иштерају комунисте са положаја, као и да виде да ли на путу који се испред нас пружа, има још која комунистичка заседа.

Авто министров добија метак у мотор, Шофер га срећно изводи у заклон. Колон који смо чекали стиже и тако ће заузима бусију. Лаки баџац на оближњем вису кога доже немци ступа у дејство, комунисти беже. Патро-

ла јавља да је пут чист, и онда се креће напред.

Стиже у Плаваље. Седиште некадашњег турског пашалука је данас, после толиких страдања, ништа изгубило од своје лепоте; сем што се виде згаришта кућа упаљених од стране Италијана и комуниста.

У Плаваљу

Пред нас излази командант Радоман Рајлић. Рукујемо се и поздрављамо са човеком тридесетих година, опаљена лица, обрасли у рију браду, очију благих, са већим осмејком на уснама.

То је тај Радоман Рајлић о коме су нам толико причали у Пријепољу, један од најбољих команданата Павла Ђуришића. Капетан Арсовић нам је још успут прича много о јунаштвима овога човека и његових људи.

Он је страх и трепет за комунисте. Непомирљиви им је непријатељ. Може цео свет да приђе комунистима, али Радоман Рајлић и његови људи то никада неће учинити. Зашто? Па зато што су их најдрастичније осетили на својим леђима.

Разговарамо са овим јунаком. Он нам дуго или скромно прича о својим људима, јунаштима, борцима, који ето већ неколико месеци из дана у дан, из ноћи у ноћ, воде непрестано борбу, без смрти на положајима око Плаваље.

— Знаете, они нам се не дају ни минута мира, стаје нас нападају, али им ни ми не остављамо дужине. Добро су нас осетили. Гидите тамо, — ту нам капетан Рајлић показује руку у правцу црквице која се на оближњим обрчима види. — видите тамо се већ партизани, па и тамо, и тамо, свуда око, али шта им вреди када нам ништа не могу. Чекамо само час када ће наш Павле да нареди, па да их смртимо...

Импонира нам овај човек са светитељским ликом и ми га са напретнутом пажњом слушамо. Крај њега је потпоручник Јеловић, командант 1 батаљона, ту је и Душан Шћепановић, командант 2 батаљона, све су то борци и јунаки.

Капетан Рајлић ме упознаје са својим ађутантом, потпоручником Милованом Панићем. Насамо ми каже:

— То је један од мојих најбољих бораца. О њему се могу причати дуге и дуге приче. Рањаван је неколико пута, упадао је са тројкама и петоркама у партизански позадину, тукао их а они

га добро познају. Где Милован прође, ту трава за партизане не расте.

Док министар Олђан разговара са командантима пукова и командантима батаљона, као и са вићенцима вођама и старешинама националних снага у овом крају, разговарам са Милованом Панићем. Човек својих двадесет седам до двадесетосам година, чврста погледа, тих и миран.

Од њега на једните јаде до знајем да је са још 11 људи био напао на партизане који су држали један доминирајући врх на положајима где су се водиле борбе и како је изтерао у бекство 70 комуниста. Ма да на два места рањен, он је ипак водио борбу док није сачекао долазак осталих бораца. То је само једно од јуначких дела Милована Панића. Таквих има на стотине.

Говори нам затим о своме команданту Рајлићу.

— Знаете, он је учествовао у преко 500 борби са комунистима.

Бекство испред партизанских пушака...

Мало затим говори ми о јунаштву једног свога бораца Палибрка, који је био ухваћен од партизана и осуђен на смрт, па је ипак побегао.

То се овако десило:

Било је то око 1. јула ове године. На положаје око манастира Илино Брдо, које су држали партизани, нападали су већ дуже времена без успеха комунисти. Једна наша патрола коју смо послали напред, борила се већ неколико сати, са партизанским претходницима, претерала их и почела да се врда натраг. За њима су поново пошли комунисти. Том приликом им је успело да заробе нашег бораца Палибрка и да га одведу у свој штаб.

У штабу су почели са саслушавањем. Терати су га да им издаја снаге националних бораца. Он им није хтео ништа да каже, јер већ и онако зна да му нема спаса. Почекли су да га туку, он је стрпљиво све то подносио. Бригада партизанска која га је ухватила била је Крајишка. Они су, да би народу доказали како су за правду, рекли да ће му судити његове саниклије. Тако су одредили да га саслуша познати саничарски комунисти Маринко Голубовић. Он му је са још неколицином постављао разна питања, нарочито га је интересовало шта ради и где су сада капетан Рајлић, потпоручник Јеловић и

остати команданти. Напокон му је поставио питање:

— Зашто nisi убио капетана Рајлића?

— Зашто да га убијем када он спасава народ од вас. Спасава Србе од ваших убијања.

— Види ти њега како се дрско понаша. Њега треба одмах стрељати. На то је један комунист пришао и ударно га револвером по зубима.

— Одговарај на питања.

— Питајте, па ћу вам одговарати.

— Где су четнички положаји?

— Идите, па ћете да видите. Па сад сте се тамо борили, видeli сте где су.

— Колико је бројно стање?

— Ја сам обичан војник, мени не достављају бројно стање, а и кад би знао не бих вам рекао. Само знајте да нас има много и да немоје вас туђи где год поћете.

— А хране вас Немци, хране?

— Нас не хране Немци, а и да нас хране боље је и то него да пљачкамо као ви од народа.

После овога су следили ударици.

— Ви сте изданиши.

— Изданиши сте ви. После тога је Голубовић, љут због одговора, наредио да се престане са саслушањем, а још му је на крају поставио питање:

— Колико имаш браће?

— Пет.

— Где су?

— У четничима.

— Па знаш ли да ћемо те убијити?

— Знам, али знам и то да ће ме моја браћа осветити ма кад.

Баџили су га у затвор. Затвор је била једна соба коју је Голубовић већ од пре познавао. На средини собе налазила се једна даска, која је прекривала улаз у подрум.

Подрум је био сељачки, дакле отворен. Ту је у соби нашао један стари срп, и ставио га међу ноге па је с њиме тресекао везе на рукама. Када је то учинио скочио је у подрум, па је из њега провириво напоље. Приметио је два комунистичка стражара која су се мирно шетали, нешто разговарајући. Он се полако прошиљао крај њих, стигао до штабле где су се налазили комунистички који изабрао коња дивизијског политичког комесара и побегао својима у Пљевље.

Ето, то је један подвиг плејваљског бораца. Таквих бораца има на стотине, сваки је јунак, и сваки је спреман да у борби против комунистичког политичког комесара и побегао својима у Пљевље.

То су борци Радомана Рајлића, Јеловића и осталих старешина.

Тешко је, али ипак лепо пратити министра Олђана на његовом путу.

Др Ђатић

ИЗ ЈЕДНОГ ДНЕВНИКА...

(Наставак са 5-те стране)

Јуче смо водили тешку и крваву борбу. Имали смо мртвих и рањених. Носио сам рањеника, једног младог радника, бравара, који је рањен у груди. Изгледа да је метак прошао кроз плућа пошто лише врло тешко и стално кашље. Кад сам га понео молио ме је: „Остави ме да умрем. Треба једном да се сврши и ово мучење.“

Поразиле су ме ове његове речи. Зар исти израз за нашу борбу и наш живот — мучење. Он је дошао као идеалиста, уврено да се бори за нешто више, лепше него што је био досадашњи живот. И зар се за њега ова борба „за права радника и сељака“, за срећу и јединство, претворила у мучење „које треба да се једном сврши“.

Зар је и Миле дошао до сазнања да све ово треба једном да се сврши? — Зар је дошао овде да погине од руку својих другова? Зар и ја треба да заједним као он?...

Моје стање је све горе и горе. Муче ме ствари које свакога тапа овде срећем, и изазивају већу истру, наметљиву мисао: „Зашто борити се?“. Зар, зато да погинем? Камесар К. после рата за

седне на фотељу, и дели, „правду“ исто овако како је овде делати? Зар да ове пропале девојице буду жене и мајке, онакве какве би требале да су?

Нисам неправедан. Не буним се због самог факта да би комесар К. доцније заузео неки положај. Немам амбиција да га ја у томе заменим, и никада ми то није била жеља, чак ни онога дана кад сам дошао овамо.

Буни ме сама помисао да јуди као комесар К. једнога дана, у случају наше победе, заузму неке положаје. И још више, буни ме помисао да ти људи уопште живе. Можда изгледа да сам претерао, али у ствари тако је, јер сваки онај ко би био на мом месту

12 август 1944

СРПСКИ НАРОД

Страна 7

www.unilip.rs

ЛЕПОТЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА БЕЊАМИНО ЂИЉИ

И код других, али нарочито вић, па Љубомир Стојановић, па код Срба, лепота звука, лепота језика у највећем обиму послужила је и служки истинитости душевних радова и самој лепоти као таквој.

Са четири нагласка, седам падежа и двојинама, српски језик је на својим плећима носио и религиску реч у Старој Српској Књижевности, и етичку реч у Српском Народном пешиштву, и најзад естетичку реч у Савременој Српској Књижевности.

Тучна и мучна, али је лепа и историја српског језика.

Средњевековни српски језик, црквени или какогод било да се назива, са пуним разумевањем и пуном умношћу прatio је такозване гностичке заплете свога доба и хеленској религијској терминологији, на којој су са Платоном и Аристотелом на челу веикови радили, одмах је нашао одговарајуће преводне изразе, одговарајући преводни стил. Тебодосије је наш велики средњевековни стилист — поетичар, Доментијан стилист — драматичар, Данило стилист — реторичар.

Што се на Западу називало сколастиком, средњевековни српски језик храбро је понео и изнео на својим плећима.

Како је дивна и колико зналачка српска средњевековна реч — душеман! А таквих је много и у доцнијој такозваној српској реченици, и још доцније у високо појмовном србуљском језику, та ко да стваралачки рад српског језика није престајао.

Стара Српска Књижевност пушта је примера не само адекватног изражавања религијске мисли, не само речитости вишег стила, већ дивних лексикографских могућности, с важењем за све Словене.

Али, Стара Српска Књижевност, то већ више од 700 година чека и ишчекује свога тумача, свога обновитеља, свога Вука.

На балканском простору само је хеленском и само српском народу дато у задатак да круг животног забивања, вечити оптицај зла и добра, изразе на песнички начин лепоте Илијаде и Одисеје, лепоте Српског Народног Песништва, Српских Народних Умотворина.

Душевне радње које је српски народ у српским народним песмама изразио, дате су зналачки, богато устројеним језиком, делују потпуно стилски, дају утицај организованог стиха, а својом пословичком, афористичком силином, мере се са најбољим светским тековинама те врсте. Нису узалауд Гете, браћа Грим, Мериме, Скот, Пушкин, Мицкијевић и други генијални писци на српским народним песмама учили баш српски, а не који други језик Словене.

Јер, српски језик, народни или какогод било да се назове, има своју стваралачку самосвојност, зрелину садржине али и зреличу облику, има своју пуну уметничку аутономију, коју је зналачки употребио чак и у изражавању етичких мисли и настројења.

А та своја етичка настројења, српски народ је изразио изворним песничким надахнућем, схвativши лепоту као истину, истину као космичку самоодбрану изнад обичне људске трагике, изнад обичне људске комике.

И тако, баш као и религиска, и српска етичка реч изречена је кремено, бремено, ванвремено, јер је потекла из врела честитог утилитарног идеализма, везаног за судбинске одлике једног песничког народа.

Па је онда дошао Вук и с њим у самој својој жеравици језик утивен, и с њим велика српска језикословна школа, и с њим та кве одредбе изрецивости да су оне и дандањи на снази за све Јужне Словене.

Вук, то је чист језикословни о пажај.

Па Даничић, па Стојан Новако-

блага, кротка, чедна; проза Момчила Настасијевића, несводљива, непреводљива, видовита, докази су не само еволутивне снаге српског језика, већ су обрасци пуног јединства народног и уметничког језика, такови анонимни изрази српског генија уопште, у служби лепоте као истине.

Естетичка реч у Савременој Српској Књижевности ступена је дакле уметничког знаљаштва на коме је сарађивао целокупни српски језик, онай с почињањем у XIII, а докончавањем у XX веку, и стваралачким настављањем у бескрајну будућност, како то је јединичном генију једног народа приличи и поетстоји.

И ту је величина и робовање српског језика, од његове мистике па до његове естетике, од његових ствараца па до његових пратиоца; и ту је прека потрёба обнове велике српске филолошке школе, јер лепа реч и гвоздена врата отвара, а ружна и трње разгара.

Новој истине се не рађају сваки дан, нова осећања не пламте сваки час, али кад језик уздигне свој глас, и стварима се онда даје вид новина, и инокосно онда постаје плодоносно.

Јер језик није атрофија пећинског човека — крик језик је и целине и појединача животни лик а с њим и животни слик.

Дела трају али и пропадају, док речи као материца звука, и ме су за све нове и непознате ствари.

То није лотос.

То је сребрн маљ у црном царству ушти и немушти, и ко њим даровито замахне — осу се онда небо звездама.

—3.

У вези чланка под горњим насловом, који је објављен у „Српском народу“ од 25 марта о. г., примили smo следеће писмо из Крагујевца од г. Стевана М. Кањакот, начелника среза у пензији:

„Године 1892 био сам писар београдске полиције са радом у Теразијском кварту. По доласку Авакумовића, односно либерала на владу 9 августа 1892 године постављен је за писара Управе вароши Београда пок. Жарко Ј. Јелић, најмаћи брат Војислав Јев. — односно син Јована Јелића. Жарко је био одређен на рад у Теразијском кварту.

Пошто сам ја тада био као старији писар доста вичао у ради, то је тадањи члан кварте пок. Стеван Божовић доделио Жарка као новајлију мени на по мој и практику, тако да smo ја и Жарко били заједно, односно у једној канцеларији на раду.

Сећам се врло добро, као да је је још било, кад ме је Жарко

питао кад сам рођен, и кад сам ја қазао да сам рођен у Београду 1864 године, он се изненадио, јер је сматрао да сам ја тада био у годинама као и његов старији брат Војислав, ако не и нешто старији од Војислава.

Пошто smo били добри пријатељи и другови (ја врачарац а они палилуци), то smo Жарко и ја, кадгод нисмо били спречени службом, готово редовно одлазили у Управу државнихモノпола где је Војислав у томе времену био са службом, па smo онда сви троје одлазили код Коларца на пиво где smo чак, узгрел буди речено, имали и своје чаше. Па тада, при чаши пива, Жарко је мене и по други пут, најавио пред Војиславом, питао за године мого рођења, и кад сам поновио као и раније, Војислав је потврдио да је рођен 1860 године, наглашујући да је од мене старији за четири године.“

РАСКАЛАШНИ БРАНКО

Нису узалауд галамили консервативни кругови српски када се појавила збирка песама Бранка Радичевића. Они су се зграјавали, читајући тада најслободније стихове српске поезије у гледу љубави. Пуно је места у поезији Бранковој на којој би руку на срце, и данас могла кавка строга гувернантка да искали свој чистунски гнев и да стави без размишљања на многе ласцивне Бранкове песме етикету: „Забрањено за младеж!“

Бранко је заиста оправдавао у многоме овакав став својих противника. Он је у своју поезију унео, са циклом и вриском, многе алузије о „јонама белим“ својих драгана, о најватренijим доживљајима са женама.

Био је млад, пуст што се каже, и живот је грабио пожудно.

Чак кад је пао у постельу Бран-

када је једна страна новинарска агенција објавила вест да је умро Бењамино Ђиљи.

Угласио се живот најславнијег и најумилјијег тенора кога је Италија дала.

Топли глас који миљује и подрхтава у нежним преливима до-царавајући звук најлеменитијих метала прекинуо се и умукнуто за увек. Остаће само његове репродукције. Незaborавне мелодије које опијају и освајају, „Ridi baccacco“, „Una furtiva lacrima“, „Che gelida manina“ и много других које је заиста умео незаборавно да интерпретира.

Нестао је изненада једног почлог вечера. После свега 56 год. живота. Освануо је тужан дан. Жалосно супре родило се тог јутра над вечитим градом јер нема више онога који је са њим душе певао Риму његову химну. Јер заиста најмилија Ђиљијева песма била је позната „Моја Рома“.

Бењамино Ђиљи има буран ји интересантан живот. Или боље рећи уобичајену биографију величког човека. Родио се у Реценату као син врло сиромашног звонара. Отац је имао три сина. Бењамино беше најмлађи. Зато вада за његово школовање више није ни остало новаца. Први изучио је свештеника, други се посветио вајарству а Бењамина је отац дао за шегртја у оближњу варош.

Још као дечак пева он у црквеним хоровима или као баритон. Већ тада наслућивао се његов талент. Једном у Ферарију за време соло тачке запазио га је Кати-Касаро, директор њујоршке метрополитен опере на чији предлог дечака шаљу у Санту Сепилију на више школе. После завршеног школовања ступио је у „Стагионе удружење“ и што је врло интересантно у првим наступима услед силене треме није уопште имао успеха.

У својој отаџбини која га је касније прихватила као победнију, доживео је низ првих веома тешких разочарања. Па ипак причаје је касније, у лоба своје највеће мобије: „Често сам са сетом превртао по тим првим не баш повољним критикама које су ме са толико снаге сећале на мое прве борбе и претрпљене неправде.“

Дирљив је осећај који је Ђиљи гајио према својој породици.

Жену је обожавао а деца су му

била највећа радост и смисао живота. Све своје уметничке инспирације по сопственом тврђењу добијао је од њих. Син Ендо упозише се са толико снаге сећале на мое прве борбе и претрпљене неправде.

Врло је скроман и поштен. Нијака није заборавио своју горку младост али је био необично захвалан за срећу коју му је про-вијење поклонило. То се најбоље огледа у његовој љубави пре ма близњему и богатом осећању и префињености која избија из његове уметности.

Бењамино Ђиљи је обожавао а деца су му

била највећа радост и смисао живота. Све своје уметничке инспирације по сопственом тврђењу добијао је од њих. Син Ендо упозише се са толико снаге сећале на мое прве борбе и претрпљене неправде.

Иначе, што се самог учења у школи тиче: Змај се никада видио није трудио да буде мешу првима, па ипак је увек био „еми-нент“, то јест „одличан“.

Јован Јовановић-Змај био је,

најрочито у младости својој, врло расејан. У гимназији ова же-гова особина била је опште по-зната међу друговима па и на-ставницима.

Увек је књиге, хартије и све

школске ствари Змајеве биле разбациане тако да се сам није

могао у њима лако снаћи. Често је, док је полазио кућу из школе, читаво море папира и листова књига остајало за њим по-сејано из школске торбе.

Иначе, што се самог учења у

школи тиче: Змај се никада видио није трудио да буде мешу првима, па ипак је увек био „еми-нент“. то јест „одличан“.

Јован Грчић-Миленко добио је

свој књижевни надимак „Милен-

ко“ од имена вољене девојке која је рано умрла, још пре њега.

Он сам уосталом то објашњава

у једној песми:

„Од имена твог, Милено,

Сазид‘о сам спомен мио,

У рањеној страсти својој,

Миленко се покрстио!

ЧИТАЙТЕ
И
ШИРИТЕ
НАБОЛЬШИЙ
НЕДЕЛЬНЫЙ
ЛИСТ

„Сръски народ“

НАЈБОЉА
КЛИШЕА
У ЈЕДНОЈ
И ВИШЕ
БОЈА
ИЗРАЂУЈЕ
ЦИНКОГРАФИЈА

„Авала“
Јована Ристића 18
Тел. 20202

МАЛИ ОГЛАСИ
СВАКА РЕЧ ДИН. 8.—
ДРЖАВНА ТАКСА
ДИН. 5.—

днн. 5.—

卷之三

УРАНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

ДУВАНСКУ КИБИЛЦУ бр. 2 до-
бивену из престојништва града
ске полиције у Крагујевцу, из-
губио сам, оглашујем је за не-
важећу. Ђорђе Вучинић.

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 1142 добивену из престојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. Антоније Јовановић. 276 2—

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 15323 добивену из престојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. Добривоје Илић. 277 2—

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 220 добивену из општине Маршић, срез Крагујевачки, изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. Радосав Стевановић. 278 2—

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из пре-
стојништва градске полиције
Крагујевцу, изгубио сам, огла-
шујем је за неважећу. Стеван
Ђорђевић. 279 2—

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из пре-
стојништва градске полиције
Крагујевцу, изгубио сам, огла-
шујем је за неважећу. Недић
Тихомир. 280 2—

ДУВАНСКУ КЊИЖИЦУ бр. 58 до-

БИВЕНУ из престојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам Оглашујем је за неважећу, Маринко Аврамовић.
273-2

МОЈУ ЖЕНУ Радмилу Кулишић
рођ. Илић, од данас је не сма-
трам више за своју жену. Свој
начињене дугове њене не при-
знајем. Мартин Кулишић — Кра-
гујевац. 274 1—

ДУВАНСКУ КЊИЖИЦУ број 13
д добивену из престојништва
градске полиције у Крагујевцу
изгубио сам. Оглашујем је за
неважећу. Милисав Милановић
247 3—

ДУВАНСКУ КЊИЖИЦУ број 206
д добивену из престојништва гра-
дске полиције у Крагујевцу из

губио сам. Оглашавјем је за не-
важећу. Миленко Војиновић.
243 3—

из престојишта градске полиције у Крагујевцу изгубио сам Оглашујем је за неважећу. Бранислав Петровић. 245 3— СВОЈУ ЛИЧНУ КАРТУ број 17208 која гласи на име **Боривоја И. Бабића**, изгубио сам и исту оглашујем за неважећу. Боривоје И. Бабић, Његошева 69/1, Београд.

личну КАРТУ број 2510, дуванску књижицу број 368 добивен из престојништва градске полиције у Крагујевцу изгубио сам. Оглашујем за неважеће. Живадин Обредовић. 248 3-3 ДУВАНСКУ КЊИЖИЦУ бр. 1084-43 добивену из престојништва градске полиције у Крагујевцу изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. Драгутин Вукомирвић. 246 3-

ЛИЧНУ КАРТУ број 219 добијену из среза Крагујевачког и новчаник са 3.350 дин. изгубио сам. Оглашују је за неважећу. Ко донесе новчаник нова опраштам. Драгомир Васојевић Село Доња Сабонта. 242 3—
СА МОЈОМ ЖЕНОМ Лубура Ковильком рођ. Шпирит, не живи у брачној заједници. Никакве њене дугове не признајем. Лубура Ристо, шумар — Ужице. ИЗГУБЉЕНУ пословну књижину бр. 0.978.923 издату од одружења занатлија, оглашавам неважећом. Вукмановић Цветко кројач — Ужице. 269 1—

СА МОЈОМ ЖЕНОМ Лубура Ко-
вильком, рођеном Шпарић, не-
живим у брачној заједници.
пошто се је одала неморал-
ном животу. Никакве њене ду-
гове не признајем. Лубура Ри-
сто, шумар, Ужице.

МОЈА ВЕНЧАНА ЖЕНА Вукосава
Раковић, из Трибаса, напустила
ме је без разлога 21-VI-1944,
позивам је да се у року од два-
десет дана врати, у противном
повешћу бракоразводну парни-
цу, дугове њене не признајем.

271 1—

212 2-5

Вауел-об крест ПРОТИВ БОЛОВА

Историја човека је историја бола. Неизмерве су патње људи изазване болестима, епидемијама и ранама. Давас је међутим човек победио бол! Модерној немачкој науци пошло је за руком да болу успешно ставе на пут. Њена средства вису предвиђена само за мале свакидашње болове. Ово знају најбоље они, који се у сну наркозе подвргавају тешким операцијама које противчу без бола. Лекови који предвлаче и утару пут на подручју сузбијања бола носе

СЕРДАС ВЕЕ С. БР. 18474 ОД 14-XII-1948